HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אי פלגא בהפסד תרי תילתי באגר אמר רב כהנא אמריתא לשמעתא קמיה דרב זביד מנהרדעא ואמר לי דלמא רב עיליש טובל עמו בציר הוה ואמר רב נחמן הלכה כר' יהודה אמר ליה לאו הלכתא איתמר אלא שיטה איתמר הכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי למה ליה למיחשב ולמימר הלכה הלכה לימא הלכה כר' יהודה דמיקל מכולהו אמר רב מותר שליש בשכרך הרי זה מותר ושמואל אמר לא מצא מותר שליש ילך לביתו ריקן אלא אמר שמואל אקוצץ לו דינר וסבר רב אין קוצצין לו דינר [א] והאמר רב בריש עגלא לפטומא מאי לאו דאמר ליה מותר שליש בשכרך לא דקאמר ליה אי מותר שליש אי ריש עגלא לפטומא איבעית אימא [ב] גכי קאמר רב מותר שליש בשכרך מותר כגון דאית ליה בהמה לדידיה דאמרי אינשי גביל לתורא גביל לתורי דר' אלעזר מהגרוניא זבין בהמה ויהיב ליה לאריסיה מפטים ליה ויהיב ליה רישא באגריה ויהיב פלגא רווחא אמרה ליה דביתהו אי משתתפת בהדיה יהיב לך נמי אליתא אזל זבין בהדיה פליג ליה מאליתא א"ל (א) תא נפלגיה לרישא א"ל השתא כמעיקרא נמי לא א"ל עד האידנא זוזי דידי הוו אי לא הוה יהיבנא לך טפי פורתא מיחזי כרבית השתא שותפי אנן מאי קאמרת טרחנא טפי פורתא האמרי אינשי סתם אריסא למרי ארעא קמשעבד נפשיה לאתויי ליה רעיא תנו רבנן והשם בהמה לחבירו עד מתי חייב לטפל בה סומכוס אומר באתונות שמונה עשר חדש בגודרות כ"ד חדש ואם בא לחלוק בתוך זמנו חברו מעכב עליו אבל אינו דומה טיפולה של שנה זו לטיפולה של שנה אחרת (א)(אבל מאי קאמר) אלא לפי שאינו דומה טיפולה של שנה זו לטיפולה של שנה אחרת תניא אידך השם בהמה לחבירו עד מתי חייב לטפל בולדות זבדקה ל' יום ובגסה נ' יום רבי יוסי אומר בדקה ג' חדשים (ב)מפני שטיפולה מרובה מאי טיפולה מרובה מפני ששיניה דקות חמכאן ואילך נוטל מחצה שלו וחצי מחצה בשל חבירו רב מנשיא בר גדא שקל מחצה שלו וחצי מחצה בשל חבירו אתא לקמיה דאביי א"ל [ג] טמאן פלג לך ועוד מקום שנהגו לגדל הוא ותנן (ג)מקום שנהגו לגדל יגדילו הנהו תרי כותאי דעבוד עסקא בהדי הדדי אזיל חד מנייהו פליג זוזי בלא דעתיה דחבריה אתו לקמיה דרב פפא א"ל מאי נפקא מינה הכי אמר רב נחמן יזוזי כמאן דפליגי דמו לשנה זבון חמרא בהדי הדדי קם אידך פליג ליה בלא דעתיה דחבריה אתו לקמיה דרב פפא א"ל כמאן פלג לך א"ל קא חזינא דבתר (ד)דידי קא אתי מר א"ר פפא

כה"ג

אי פלגא בהפסד. כלומר פלגא בהפסד דכתב בשטרא הכי קאמר דאם ירצה רב עיליש יטול תרי תילתי באגר ויקבל עליו חצי ההפסד דאיכא שכר עמלו במאי דשקיל טפי באגרא ממה שמגיע לחלק פלגא דמלוה: **שיטה איתמר.** הכי אמר רב נחמן ר' יהודה ורבי יוסי בנו ורבן שמעון (ב) כולן בשיטה אחת אמרו דבריהם: **מותר** [ד] **שליש בשכרך.** השם עגל למחצה בשכר ובהפסד ואמר לו מה שיביא יותר על שליש דמיו של עכשיו טול בשכרך וכל השאר נחלוק בשוה: **מותר.** דהא קיבל עליה מספק ואע"ג דזימנין דליכא מותר שליש: **ריש עגלא לפטומא.** המקבל עגל לפטמו למחצית הראש יטול כולו לחלקו בשכר עמלו ומזונו והשאר חולקין בשוה: **מאי לאו דאמר ליה כו'.** ואשמועינן רב דאי ליכא מותר שליש נשקול ריש עגלא: **כי קאמר רב.** הרי זה מותר אע"ג דזמנין ליכא מותר שליש: **כגון דאית ליה בהמות.** למקבל דיש עליו לטרוח לפני בהמותיו ובשביל בהמה אחת עמהם אין טרחו נוסף: **דאמרי אינשי גביל לתורא גביל לתורי.** באותו טורח שאתה מגבל סובין ושעורין לפני שור אחד אתה יכול לגבל לפני שנים: **ויהיב ליה לאריסיה.** למחצה בשכר והפסד: **אי משתתפת בהדיה.** אילו נתת חצי המעות והיית שותף בבהמה היה נותן לך אף האליה כולה לחלקך: **פלגיה לאליתא.** כשבאו לחלוק חלק רבי אלעזר את האליה: **אמר ליה.** אריסיה: **השתא כמעיקרא נמי לא.** עכשיו (ה) לא תתן הראש כולו כמו שנתת בראשונה: **זוזי דידי הוו.** [ה] וכי קבילת עלך פלגא בהפסד הוו זוזי מלוה גבך: **ואי לא יהיבנא לך טפי פורתא.** אשתכח דקא טרחת בפלגא פקדון משום פלגא מלוה: **דטרחנא טפי פורתא.** להכניס ולהוציא דאילו מזון אם הוצרך לסובין או שעורין קנית לאמצע כדרך שותפין: **לאתויי ליה רעיא.** מרעה לבהמות שאינו צריך לקנות בשוק שיש עליו לטרוח בשבילו: **בגודרות.** בהמה דקה. לשון גדרות צאן (במדבר לב): **ואם בא המקבל לחלוק.** בתוך הזמן הזה: **חבירו.** בעל הבהמה מעכב עליו: **אבל אינו דומה טיפולה של שנה הראשונה לטיפולה של שנה אחרת.** שצריכה בשניה למזונות מרובים יותר מן הראשונה: **מאי אבל דקאמר.** כל שכן דהיינו טעמא דמעכב עליו: **אלא.** הכי קאמר לפי שאינו דומה כו' וכיון דכך מנהג המקבלין חבירו מעכב עליו. ואני שמעתי איפכא אם בא בעל הבהמה לחלוק בתוך זמנו המקבל מעכב עליו לפי שאינו דומה טיפולה כו' שטיפול שנה ראשונה קשה משל שניה מפני שהיא דקה טיפולה מרובה להכניס ולהוציא אבל טיפול השניה קל ושבחה מרובה וקשיא לי אי טיפולה של שניה קלה משל ראשונה מאי לשון חייב לטפל בה דקתני רישא משמע דעל כרחו חייב לטפל בה כל הזמן הזה: **עד מתי חייב לטפל בולדות.** שאף הן נחלקין למחצה שהן שכר והמקבל בא לומר חלוק אותו מיד שלא אעסוק בחלק שלך שאיני נוטל בו כלום: **בדקה שלשים ובגסה חמשים.** כדרך שפרט לך הכתוב בטיפול הבכור שחייב ישראל לטפל בו בדקה שלשים ובגסה חמשים ואח"כ נותנו לכהן דיליף ליה בבכורות (דף כו:) מקראי: **שיניה דקות.** וצריכה לאמה ולאדם הרגיל בכך: **מכאן ואילך.** יטול המקבל מחצה שלם בשביל חלקו שהרי חציו שלו הן ובמחצה השני של חבירו יטול מחצה בשבח כדרך שנוטל באמה מחצית שכר ושכר עמל ומזון ליכא. ואע"ג דחצי אחריות של מחצית חבירו עליו כיון דבעי למיטרח בה משום מחצה שלו שהוא קרן גמור ואינו מלוה (ו) וכי טרח משום דידיה קא טרח ולא מיחזי כרביתא: **מאן פלג לך.** מי שם אותה שמא לא נישומית יפה: **יגדילו.** הולדות עד שיהו גדולים ואינו נוטל בשל חבירו כלום:

טבי

אלא שיטה איתמר. אומר ר"ת דמכ"מ הלכה כרשב"ג [ו] דהא אמרינן (גיטין דף עה.) כל מקום ששנה רשב"ג במשנתינו הלכה כמותו ואין נראה דהא רב ושמואל בעו או לקוץ דינר או ריש עגלא לפטומא ור' שמעון בן גמליאל לא בעי אלא גללים וליכא למימר דהיינו דוקא בעגל עם אמו דלא נפיש טירחא דהא ר' יוסי בר' יהודה אמר לעיל (דף סח:) אפילו בבהמות גדולות דסגי בנסיובי ותותרי דסבר לה כאבוה וגם רבינו חננאל פירש דכל כי האי גוונא שנאמר שיטה לית הלכתא כחד מינייהו אלא כרבי שמעון דאמר (שם) נותן לו שכרו משלם:

אמר רב מותר שליש בשכרך מותר. וא"ת והא צד אחד ברבית הוא דשמא לא ימצא מותר שליש ורב לית ליה דר' יהודה דשרי צד אחד ברבית דאמר לעיל (דף סג.) עושין אמנה בפירות ואין עושין אמנה בדמים ומשמע לעיל דהיינו דלא כרבי יהודה ועוד דאפילו לרבי יהודה לא שרי בכי האי גוונא אלא כשיש ביד לוה או מלוה לעשות צד אחד שלא יהיה רבית ויש לומר דהכא אקילו רבנן משום דשכיחי טובא שיהא מותר שליש: **דאמרי** אינשי גביל לתורא גביל לתורי. וא"ת מהאי טעמא לשתרי אפילו לית ליה בהמה לדידיה דהא צריך לטרוח לעצמו משום פלגא דמלוה וי"ל דלא דמי דאי לית ליה בהמה לדידיה אין צריך לטרוח בבהמה של שותפות בכל יום אלא כל אחד יטרח ביומו:

אי משתתפת בהדיה יהיב לך נמי אליתא. תימה למה היא סבורה כן דהא כי משתתף בהדיה נמי ויטול כל הראש הרי הוא כבתחלה דמתחלה שהיה טורח בכל הבהמה של ר' אלעזר היה נוטל הראש ועכשיו שטורח לרבי אלעזר רק בחצי בהמה יטול חצי הראש מחלק רבי אלעזר ועוד מאי קאמר השתא שותפי אנן והלא גם עתה היתה חלקו של רבי אלעזר פלגא מלוה ויש לומר דכשנשתתף עמו היה טורח בחציו של רבי אלעזר בחנם ועל כן אמרה יהיב לך נמי אליתא אחרי שאינך לוקח מחלקו שום שכר:

כי

מסורת הש"ס

(א) [מאי אבל דקאמר כצ"ל], (ב) [בכורות כו:], (ג) [לקמן ע"ב], (ד) ס"א דידיה, (ה) בס"א: וכי עכשיו, (ו) צ"ל כי,

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ל ר"א תא נפלגיה לרישא: (ב) רש"י ד"ה שיטה וכו' ורבן שמעון בן גמליאל כולן:

הגהות הגר"א

[א] גמ' והאמר רב ריש עגלא. נ"ב הרמב"ם מפרש בהתנה מתחלה דאל"כ הא צריך ליתן כפועל: [ב] שם כי קאמר כו'. נ"ב וכתב הרמב"ם דה"ה דשמואל דאמר קוצץ כו' נמי איירי דוקא בכה"ג דאית כו' אבל הטור מפרש בצ"ל עסק אחר אלא שהתנה מתחלה. וסמ"ג ג"כ מפרש ריש עגלא וקוצץ בצ"ל עסק אחר אלא באדם בטל: [ג] שם מאן פלג כו'. נ"ב פי' הרמב"ם וטוש"ע ולכן אינו נוטל מחצה בשל חבירו וכ"כ הרשב"א וני' בשם רש"י אבל בשם תוס' כ' דלעולם נוטל ושני דברים אמר ראשונה לבטל החלוקה שניה לפוטרו (ועמ"ש רבינו ביו"ד סי' קע"ז ס"ק נ' וס"ק נ"ג): [ד] רש"י ד"ה מותר שליש כו'. נ"ב והרמב"ם מפרש שליש מהריוח וכתב דלאו דוקא דאפילו עשירית אבל סמ"ג וש"פ מפרשים כפירש"י: [ה] שם ד"ה זוזי דידי הוו וכי כו'. נ"ב מש"כ בשותפין. סמ"ג וכ"ד הטור וש"פ אבל הרמב"ם כתב דאף בשותפין שאחד מתעסק הוא כדין עסקא ומ"ש השתא כו' מפרש שלקח בהמות אחרות לעצמו וביש לו אחרות א"צ ליתן אלא דבר מועט כדשמואל וכמש"ל ואב"א כו' וכיון שהוא אריסו ג"כ א"צ ליתן לו כלל וז"ש אמרי אינשי כו' (ועמ"ש בס"ק ו'): [ו] תום' ד"ה אלא. דהא אמרינן כו'. נ"ב הרי"ף והרמב"ם ל"ל האי כללא כמ"ש הרי"ף והרא"ש בפרק גט פשוט (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' תכ"ג ס"ק ג'):

עין משפט נר מצוה

פז א מיי' פ"ו מהלכות שותפין הלכה ב ופ"ח שם הלכה א ועי' בהשגות ובכסף משנה סמג עשין פה ולאוין קצג טוש"ע י"ד סי' קעז סעיף ב:

פח ב מיי' שם פ"ח הלכה א סמג שם:

פט ג ד ה מיי' שם ופ"ו שם הלכה ב סמג שם טוש"ע שם:

צ ו ז ח ט מיי' שם פ"ח הלכה ד סמג שם טוש"ע שם סעיף כג:

צא י כ מיי' שם פ"ה הלכה ט סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קעו סעיף יז [וסעיף יח]:

מוסף רש"י

טיפולה. טרחתה (בכורות כו:). **מפני ששיניה דקות.** ואינה יכולה לאכול עשב ואם לא תהא עם האם תמות (שם).